

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

(назва факультету/підрозділу)

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ І ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

(назва кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

циклу загальної обов'язкової підготовки

(загальної/професійної, обов'язкової/вибіркової)

за освітньо-професійною програмою «Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи»

назва освітньої програми

підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

найменування освітнього ступеня

у галузі знань 26 "Цивільна безпека"

код та найменування галузі знань

за спеціальністю 261 "Пожежна безпека"

Рекомендовано кафедрою соціальних і
гуманітарних дисциплін
на 2023 – 2024 навчальний рік.
Протокол від 29 серпня 2023 року
№ 1

Силабус розроблений відповідно до робочої програми навчальної
дисципліни «Історія та культура України»

2023 рік

Анотація

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» сприяють розвитку світоглядної культури у здобувачів вищої освіти, навчають майбутніх фахівців орієнтуватися в усіх питаннях розвитку культури України, вплинуть на формування у здобувачів особистісного погляду на українську культуру, прилучать до культурних надбань людства та національної культури України з позиції об'єктивності та конкретно-історичного підходу, розкриють зміст, спрямованість, особливості соціально-економічного політичного та культурного розвитку народу України на різних історичних етапах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» здобувач оволодіє культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності та аналізувати питання історії, факти, проблеми та тенденції розвитку культури України в їх діалектичному взаємозв'язку.

Відмінною особливістю даного курсу є те, що здобувач набуватиме навички вільного спілкуватися із суб'єктами та об'єктами по проблемам історичного минулого України, навичками міжособистісної взаємодії та здатністю працювати як у команді, так і автономно.

Інформація про викладача

Загальна інформація	Хорошев Олександр Миколайович, доцент кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін соціально-психологічного факультету, кандидат історичних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 434. Робочий номер телефону – 707-34-78
E-mail	khan61@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	- історія молодіжного руху України; - гуманітаризація освіти як чинник формування світоглядної культури молоді; - дослідження організаційних принципів діяльності добровільних організацій в кінці XIX – початку XX століть.
Професійні здібності	- професійні знання і значний досвід роботи в студентських аудиторіях в процесі вивчення гуманітарних дисциплін;
Наукова діяльність за освітнім компонентом	http://surl.li/lehih http://surl.li/lehkv http://surl.li/lehlc

Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни «Історія та культура

України» проводяться згідно з затвердженим розкладом. Електронний варіант розкладу розміщено на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щопонеділка з 16.00 до 17.00 в кабінеті № 416. В разі додаткової потреби здобувача вищої освіти в консультації її час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: дана навчальна дисципліна належить до обов'язкових загальних дисциплін, і призначена для придбання у здобувачів вищої освіти навичок аналізу питань історії, фактів, проблем та тенденцій розвитку культури України в їх діалектичному взаємозв'язку; володіння культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду. Вільно володіти державною мовою у соціальній і професійній сферах; демонструвати культуру мислення та виявляти навички організації культурного діалогу.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	<i>обов'язкова загальна</i>	<i>обов'язкова загальна</i>
Рік підготовки	2023-2024 - й	2023-2024 - й
Семестр	1 - й	1 - й
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	3	3
- кількість модулів	2	
- загальна кількість годин	90	90
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції (годин)	20	6
- практичні заняття (годин)	-	-
- семінарські заняття (годин)	24	2
- лабораторні заняття (годин)	-	
- курсовий проект (робота) (годин)	-	
- інші види занять (годин)	-	
- самостійна робота (годин)	46	82
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	-	-
- підсумковий контроль	екзамен	екзамен

(диференційний залік, екзамен)		
--------------------------------	--	--

Передумови для вивчення дисципліни

Для якісного вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» є успішне вивчення предметів гуманітарного спрямування під час навчання у школі, а також отримати знання наступних дисциплін:

«Філософія», «Політологія».

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПРН
Аналізувати питання історії, факти, проблеми та тенденції розвитку культури України в їх діалектичному взаємозв'язку.	ПРН01
Володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду.	ПРН02
Аналізувати і прогнозувати суспільні явища й процеси, знати нормативно-правові засади забезпечення пожежної безпеки, питання правового регулювання забезпечення пожежної безпеки об'єктів і територій.	ПРН03
Вільно володіти державною та іноземною мовою у соціальній і професійній сферах; демонструвати культуру мислення та виявляти навички організації культурного діалогу.	ПРН23
Передбачати екологічно-збалансовану діяльність, необхідний рівень індивідуальної безпеки та психічного здоров'я у разі виникнення типових небезпечних подій.	ПРН24

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ЗК1
Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної	ЗК2

області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	
--	--

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

Модуль 1.

Тема 1.1. Вступ. Предмет, зміст та завдання курсу «Історія та культура України». Стародавня історія та культура України.

Предмет і завдання курсу «Історія та культура України» Предмет і завдання курсу «Історія та культура України» як складова частіша загальносвітової історії та культури. Місце вітчизняної історії та культури в системі вузівського навчання. Міжпредметні зв'язки у вивченні історії та культури України. Значення курсу «Історія та культура України» для фахової підготовки і виховання громадянської позиції та патріотизму, вироблення історичної та культурної свідомості. Наукова література з історії та культури України. Характеристика архівних джерел.

Поняття про етнос та етногенез. Сучасний український етнос та його розселення. Інші етноси на території України. Духовне надбання етносу, складова частина його національної свідомості.

Стародавня історія та культура українських земель.

Трипільська культура.

Кочові племена (кіммерійці, скіфи, сармати) на українських землях та їх культура

Античні міста-держави північно-західного Причорномор'я.

Тема 1.2. Політична роздробленість Київської держави. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава). Монгольська навала

Східні слов'яни. Східнослов'янські племена і давні племінні союзи VI — IX ст. Їх культурний розвиток.

Передумови утворення та економічний та соціокультурний розвиток Київської Держави. Теорії походження Русі-України. Соціально-економічні і політичні фактори об'єднання слов'ян. Розвиток і характер землеволодіння. Соціокультурний розвиток Київської держави. Внутрішні та зовнішні фактори розвитку Київської держави за Ігоря, Ольги, Святослава Відносини Русі з кочівниками. Військові походи князів Руської держави. Етнокультурні процеси в Русі. Основні закономірності розвитку держави. Хрещення Русі та його історичне і культурологічне значення. Київська митрополія. Володимир Великий та Ярослав Мудрий. Соціально-економічний та культурний розвиток. Соціальна структура населення. Генетична неоднорідність слов'янського середовища. Чинники формування

етнокультурної спільності."Руська правда".

Київська держава як децентралізована федерація. Причини роздробленості Русі. Форми земельної власності. Зростання політичної і економічної могутності місцевих центрів. Спроби відновлення єдності держави. Соціальна структура населення. Земельно-територіальні спільності та збереження загальнослов'янської етнокультурної спільності. Південно-західні руські князівства (XII - перша половина XIV ст.). Економічне і політичне зростання Галицького князівства. Внутрішня і зовнішня політика Ростиславичів. Ярослав Осмомисл. Етнополітика. Протистояння експансії польських і угорських феодалів. Роман Мстиславович. Соціально-економічний розвиток Галицько-Волинського князівства. Виникнення і зростання міст. Суспільно-політичний і адміністративний устрій. Боротьба Русі проти монголо-татарської навали. Ідея єдності Русі. Спроби Данила Галицького організувати антиординську коаліцію держав. Міжнародні відносини за Данила Галицького.

Боротьба Русі проти монголо-татарської навали.

Тема 1.3. Українські землі у складі Литви та Польщі

Зростання політичної могутності Великого князівства Литовського. Боротьба за оволодіння Галицько-Волинською державою. Політика великих литовських князів на українських землях. Проникнення литовських князів на українські землі. Етнічна політика. Соціально-політичний устрій держави. Розширення південних кордонів князівства. Литовській князь Вітовт, його зовнішня і внутрішня політика. Юридичне оформлення кріпосного права. Захоплення Польщею, Угорщиною та Молдавським князівством українських земель. Зростання впливу Польщі на Литву. Етапи об'єднання Польського та Литовського князівств.

Напади татар і турків на українські землі. Соціально-економічний розвиток українських земель у другій половині XIV – у середині XVI ст. Розвиток сільського господарства, ремесла сільських і міських промислів. Люблінська унія. Україна під владою Польщі. Соціально-економічний розвиток. Магдебурзьке право. Мануфактури. Торгівля. Берестейська церковна унія. Етнокультурні процеси на території українських земель.

Антифеодална боротьба українського народу та боротьба за національну незалежність.

Тема 1.4. Українські землі у складі Речі Посполитої (друга половина XVI - перша половина XVII ст.). Становлення козацтва. Національно-визвольна війна.

Посилення соціального і національно-релігійного гніту в Україні. Урядова політика щодо козаків. Виникнення реєстрового козацтва. Консерватизм національної культури як фундатор українського етносу. Місце українських магнатів і шляхти в політичному житті. Наступ католицизму. Православна церква. Формування суспільно-політичного устрою Запорозької Січі. Самобутність козацької культури. Козацькі

повстання. Наступ магнатів на права. Визвольна війна українського народу у середині XVII ст. Характер, рушійні сили і мета. Основні етапи. Перемоги. Українсько-російські зв'язки. Оцінка Переяславської угоди. Ліквідація старого державного ладу і зародження української державності. Адміністративно територіальний устрій. Соціально-економічний розвиток українських земель у другій половині XIV – у середині XVI ст. Тенденції розвитку українського етносу. Зародження української соціальної системи, наявність в ній ознак міжнародного впливу. Поділ суспільства на суспільні групи – стани. Відновлення війни з Польщею. Віленське перемир'я. Створення коаліції проти Польщі. Соціокультурні процеси на українських землях.

Тема 1.5. . Українські землі у складі Речі Посполитої (друга половина XVI - перша половина XVII ст.). Становлення козацтва. Національно-визвольна війна.

Гетьман Іван Виговський. Порушення умов Переяславської угоди. Стосунки з іноземними державами та боротьба за владу в Україні Розчленування України на Лівобережжя й Правобережжя. Україна к політичних планів Росії, Польщі та Туреччини. Запорожці у боротьбі проти татарсько-турецької агресії. “Вічний мир” і остаточне закріплення поділу України. Соціально-економічні та етнополітичні наслідки визвольної війни. Розвиток сільського господарства. Адміністративно-політичний устрій.

Тема 1.6. . Тема 1.6. Правобережні та Лівобережні українські землі у другій половині XVIII ст

Наступ на політичну автономію України. Обрання гетьманом Івана Мазепи. Зміцнення влади козацької старшини. П. Орлик та його Конституція. Інкorporаційна політика царизму. Боротьба старшини за відновлення гетьманства Ліквідація Запорозької Січі. Особливості етнополітики та культурного розвитку в цей період. Умови економічного розвитку. Відновлення козацтва. Західноукраїнські землі під чужоземним ярмом. Рух опришків. Закарпаття під владою Угорщини. Буковинські, землі в складі Молдавського князівства Інкorporація України в державну структуру Російської й Австрійської імперій. Перший поділ Речі Посполитої. Захоплення Австрією Галичини й Буковини. Включення Правобережної України до складу Російської імперії. Специфіка культурного розвитку. Третій поділ Речі Посполитої. Перетворення Гетьманщини у провінцію Російської імперії. Формування та розвиток історико-етнографічних регіонів України. Закріпачення селян Лівобережної України. Поширення на старшину прав російського дворянства. Україна в російсько-турецьких війнах другої половини XVIII ст. МК-1.

МОДУЛЬ 2. УКРАЇНА В НОВІТНІЙ ЧАС

Тема 2.1. Українські землі у складі Росії та Австро-Угорщини у XIX - на поч. XX ст.

Розвиток товарних відносин і криза феодальної системи господарства. Стан сільського господарства. Промисловість. Торгівля. Транспорт. Загострення соціальних суперечностей. Поширення кріпацтва на Південну Україну. Участь українського населення у війні 1812р. Декабристи в Україні. “Південне товариство» Початок українського національного відродження. Політизація національного руху. Формування та діяльність громадських, культурологічних, освітніх, політичних організацій. Утворення Кирило-Мефодіївського товариства. Закарпаття у складі Австрійської монархії. "Руська трійця" Західноукраїнські землі в революції 1848-1849 рр. Скасування панщини. Формування української мови. Політика асиміляції австрійського уряду щодо українського народу. Історичні процеси в міграційних та еміграційних явищах українців. Етнополітика. Еволюція державності.

Піднесення антикріпацького руху. “Київська старовина”. Маніфест і положення 19 лютого 1861 р. Реформи 60-70-х рр., їх історичне значення. Стан сільського господарства. Промисловий розвиток. Інтеграційні процеси. Народження вітчизняної буржуазії. Студентські громади. “Братерство тарасівців”. Народовольці в Україні. Робітничий рух. Марксистські гуртки. Перші соціал-демократичні організації. Активізація національного руху. Соціально-економічне становище українських земель у складі Росії. Економічна криза 1900-1903 рр. Загальноросійські й українські партії в Україні. Україна в демократичній революції 1905-1907 рр. Виникнення україномовної преси. Столипінська аграрна реформа. Українське питання в Державній Думі.

Економічний розвиток західноукраїнських земель після революції 1848-1849 рр. Економічний розвиток західноукраїнських земель після революції 1848-1849 рр. Чужоземний капітал у промисловості. Становище робітників. Національний склад буржуазії й робітників. Стан сільського господарства. Москвофіли й народовці. Тенденції культурного розвитку. Валуєвський циркуляр та Ємський указ. Соціально-економічний розвиток західноукраїнських земель на початку XX ст. Боротьба трудящих проти соціального гніту. Україна в першій світовій війні. Товариство українських поступовців. ”Спілка визволення України”, Українські січові стрільці. Антивоєнний рух народних мас. Політичні наслідки війни в Україні. Формування передумов національно-демократичної революції

Тема 2.2. Українська революція

Українські землі у першій світовій війні.

Лютнева демократична революція 1917 р. Проблеми національного державотворення. Утворення Центральної Ради. Державотворчі процеси в

Україні. Утворення рад. Центральної Ради та Тимчасового Уряду. Національне державотворення. Ставлення різних політичних сил та партій до збройного повстання у Петрограді в жовтні 1917 р., Утворення Української Народної Республіки. Виникнення в Україні радянського уряду. IV Універсал Центральної Ради. Ситуація України між російськими та австро-угорськими військами. Криза Центральної Ради навесні 1918 року. Українська Держава гетьмана П. Скоропадського. Тенденції розвитку освіти науки і техніки. Утворення Директорії, її склад, соціальна база, політика Відновлення УНР. її політика Утворення Західноукраїнської Народної Республіки. Акт злуки УНР та ЗУНР 22 січня 1919р. Загальноукраїнський з'їзд Рад. Перша конституція України. Політика більшовиків в Україні

Тема 2.3. Україна в 20-30-х роках ХХ ст.

Соціально-економічне й політичне становище України на початку 20-х років. Перехід до нової економічної політики. Голод 1921-1923 рр., УРСР у системі "договірної федерації". Наслідки входження УРСР до складу Радянського Союзу. Етнополітика. "розстріляне відродження. Конституція СРСР 1924 р. Неп у промисловості. Суть господарського розрахунку. Трестування промисловості. Проблема безробіття. «Коренізація». Політика «індустріалізації» в Україні. Перші наслідки відбудовного, процесу. Курс на "всеосяжну колективізацію". "Ножиці цін". Утвердження одноособової диктатури Й.В.Сталіна. Згортанні нової економічної політики. Результати капітального будівництва у промисловості в роки першої і другої п'ятирічок. Завершення колективізації основної частини селянських господарств у 1931 – 1932. Судові політичні процеси 30-х років. Згортання політики українізації.

Західноукраїнські землі у 20-30-ті рр. Українське питання. Полонізація: цілі, засоби та наслідки. Радікалізація громадсько-політичного життя. Політичне життя. ОУН. Національно-визвольний рух. Прояви радикалізму та екстремізму.

Тема 2.4. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)

Становище на західноукраїнських землях у міжвоєнний період. Українське питання в політиці Польщі, Румунії, Чехословаччини. Організація українських націоналістів. Роль греко-католицької церкви в суспільно-політичному житті Західної України. Укладення пакту Молотова-Ріббентропа. Початок другої світової війни. Вступ армії на Західну Україну. Включення основної частини західноукраїнських земель до складу УРСР та їх радянська організація. Напад Німеччини та її союзників на СРСР. Катастрофічні поразки 1941 р. Початок народної боротьби в тилу ворога Німецький окупаційний: режим План "Ост". Адміністративний устрій окупованої України. Розгортання партизанського руху проти окупантів та діяльність підпілля. Утворення УПА. Нова програма й тактика ОУН Початок визволення території України. Завершення боїв за Україну восени 1944 р. Початок відбудовчих робіт. Особливості відбудови

народного господарства України в умовах війни

Тема 2.5. Україна в другій половині 40-х – першій половині 80-х років ХХ століття

Включення УРСР у світову політику як однієї з фундаторів і членів ООН. Операція "Вісла". Труднощі відбудови народного господарства. Голод 1946— 1947 рр. Насильницька колективізація в західних областях України. Масові репресії. Передача Кримської області до складу УРСР: мотиви і правова основа. Спроби лібералізації політичного режиму. Початок реабілітації жертв сталінських репресій. Реформи М. Хрущова, їх суперечливий і непослідовний характер., загальна спрямованість і значення. Загострення зовнішньополітичної ситуації. «Холодна війна»Формування та діяльність громадських, культурологічних, освітніх, політичних організацій українського народу. Спроби подолання кризи в сільському господарстві. Поява декадентів в Україні. Зародження руху шестидесятників. Переміни в кремлівському керівництві у жовтні 1964 р. та їх. наслідки для України. Зростання застійних та кризових проявів у економічному та політичному житті. Посилення ідеологічного диктату у суспільному житті.

Зупинення реабілітації й замовчування злочинної діяльності Сталіна Деформації у структурі економіки України, хижацька експлуатація її багатств, будівництво хімічних підприємств, атомних електростанцій. Наростання екологічної небезпеки. Екстенсивний розвиток сільського господарства, шкідливість кампанії щодо ліквідації неперспективних сіл. Дальше обмеження прав України. Політичні репресії 60-70-х років. Поглиблення нігілістичного самовизнання; національної самотності українського народу. Становлення історії України. Розгортання правозахисного та дисидентського руху. Репресивні дії органів КДБ. Загострення гальмівних процесів у соціально-економічному та суспільно-етичному розвитку України. Етнополітика. Формування та діяльність громадських, культурних, освітніх, політичних організацій українського народу. Особливості розвитку культури.

Тема 2.6. Поглиблення кризи тоталітаризму в СРСР. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України (1985-1991)

Розгортання правозахисного та дисидентського руху. Спроби реформування радянської системи. Чорнобильська катастрофа та її наслідки. Відновлення критики сталінізму. Зростання політичної активності народу. Гальмування перебудовчих процесів в Україні. Національне пробудження українського народу. Реабілітація політичних в'язнів. Утворення нових політичних партій та громадських об'єднань. Курс національно-демократичних сил на утвердження державної та економічної незалежності республіки, утворення самостійної держави. Спроба серпневого (1991 р.) перевороту у Москві та його наслідки. Акт проголошення незалежності України. Заборона діяльності КПУ,

Демократизації суспільства, відродженні національних традицій. Пробудження релігійного життя. Угода про Співдружність незалежних держав. Затвердження Державної символіки України.

Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Зміцнення державних кордонів. Формування Збройних сил. Запровадження національної грошової одиниці та інших інститутів державності. Прийняття Верховною Радою України нормативних актів. Лібералізація економічного життя. Перехід до ринкових відносин, приватизації, їх суперечливий характер. Кримська автономія. Формування багатопартійності в Україні. Прийняття Конституції України. Концепція зовнішньої політики України. Визнання України зарубіжними державами.

Тема 2.7. Україна в умовах незалежності

Перехід до ринкових відносин та криза в економіці. Національно-культурне відродження. Формування та діяльність громадських, культурологічних, освітніх, політичних організацій українського народу.

Зниження темпів промислового й сільськогосподарського виробництва. Криза кредитно-фінансової системи. Наростання інфляційних процесів і соціальної напруженості. Пошуки шляхів виходу з кризи і соціального захисту населення. Труднощі національно-культурного відродження, розвитку. Криза у соціально-економічному, культурному та політичному розвитку України. Встановлення дипломатичних відносин, формування представництв у міжнародних організаціях та входження України до євроструктур. Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру і співробітництва. Розстановка політичних сил у парламенті. Концепція зовнішньої політики України.

Специфіка розвитку сучасної української культури.

МК-2. Екзамен

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Форма здобуття освіти очна (денна)					
	Кількість годин за формами навчання					
	усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модульна контрольна робота	
1 - й семестр						
Модуль 1						
Тема 1.1. Вступ.	7	2	2	0	3	

Предмет, зміст та завдання курсу «Історія та культура України». Стародавня історія та культура України						
Тема 1.2. Русь-Україна (Київська держава)	8	2	2	0	4	
Тема 1.3. Політична роздробленість Київської держави. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава). Монгольська навала	4	0	0	0	4	
Тема 1.4. Українські землі у складі Литви та Польщі	7	2	2	0	3	
Тема 1.5. Становлення козацтва. Національно-визвольна війна. Українська козацька держава	7	2	2	0	3	
Тема 1.6. Правобережні та Лівобережні українські землі у другій половині XVIII ст.	4	0	0	0	2	2
Разом за модулем 1	37	8	8	0	19	2
1 - й семестр						
Модуль 2.						
Тема 2.1. Українські землі у складі Росії та Австро-Угорщини у XIX - на поч. XX ст.	7	2	2	0	3	
Тема 2.2. Українська революція	8	2	2	0	4	
Тема 2.3. Україна в 20-30-х роках XX ст.	8	2	2	0	4	
Тема 2.4. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)	5	0	2	0	3	
Тема 2.5. Україна в другій половині 40-х – першій половині 80-х років XX	8	2	2	0	4	

століття						
Тема 2.6. Поглиблення кризи тоталітаризму в СРСР. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України (1985-1991)	7	2	2	0	3	
Тема 2.7. Україна в умовах незалежності	10	2	4		2	2
Разом за модулем 2	53	12	16	0	23	2
Разом	90	20	24	0	42	4

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (заочна (дистанційна) форма):

Назви модулів і тем	Форма здобуття освіти заочна (дистанційна)					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модуль на контрольна робота
1-й семестр						
Тема 1.1. Вступ. Предмет, зміст та завдання курсу «Історія та культура України». Стародавня історія та культура України	8	0	0	0	8	
Тема 1.2. Русь-Україна (Київська держава)	6	1	0	0	5	
Тема 1.3. Політична роздробленість Київської держави. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава). Монгольська навала	6	0	0	0	6	
Тема 1.4. Українські землі у	8	0	0	0	8	

складі Литви та Польщі						
Тема 1.5. Становлення козацтва. Національно-визвольна війна. Українська козацька держава	6	1	0	0	5	
Тема 1.6. Правобережні та Лівобережні українські землі у другій половині XVIII ст.	6	0	0	0	6	
Тема 2.1. Українські землі у складі Росії та Австро-Угорщини у XIX - на поч. XX ст.	7	1	0	0	6	
Тема 2.2. Українська революція	7	1	0	0	6	
Тема 2.3. Україна в 20-30-х роках XX ст.	7	1	0	0	6	
Тема 2.4. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)	7	0	0	0	7	
Тема 2.5. Україна в другій половині 40-х – першій половині 80-х років XX століття	6	0	0	0	6	
Тема 2.6. Поглиблення кризи тоталітаризму в СРСР. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України (1985-1991)	7	0	0	0	7	
Тема 2.7. Україна в умовах незалежності	9	1	2	0	6	
Разом	90	6	2	0	82	

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
1.1	Вступ. Предмет, зміст та завдання курсу «Історія та культура України». Стародавня історія та культура України	2
1.2	Русь-Україна (Київська держава)	2
1.4	Українські землі у складі Литви та Польщі	2
1.5	Становлення козацтва. Національно-визвольна війна. Українська козацька держава	2
Модуль 2		
2.1	Українські землі у складі Росії та Австро-Угорщини у XIX - на поч. XX ст.	2
2.2	Українська революція	2
2.3	Україна в 20-30-х роках XX ст.	2
2.4	Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)	2
2.5	Україна в другій половині 40-х – першій половині 80-х років XX століття	2
2.6	Поглиблення кризи тоталітаризму в СРСР. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України (1985-1991)	2
2.7	Україна в умовах незалежності	4
Разом		24

Теми практичних занять (не передбачено)

Теми лабораторних занять (не передбачено)

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань (за наявності)

З навчальної дисципліни «Історія та культура України» у якості виконання індивідуальних завдань для здобувачів вищої освіти запропоновано виконання рефератів. Тематика рефератів повинна мати гуманітарно-просвітницьку спрямованість. Окрім нижче запропонованих для написання тем здобувач може обрати власну, вільну тему. Відпрацьоване індивідуальне завдання є елементом допуску до здавання підсумкового контролю за навчальну дисципліну та відноситься до категорії відпрацьованих звітних матеріалів навчання за даною навчальною дисципліною. Реферат відпрацьовується кожним здобувачем вищої освіти відповідно до вказівок стосовно написання рефератів.

Орієнтовна тематика рефератів

1. Вплив християнської релігії на розвиток давньоруської культури.
2. Особливості розвитку музичного та театрального мистецтва Київської держави.
3. Українська література в другій половині XIII – XVII ст.
4. Місце Гетьманщини в міжнародних відносинах тогочасної Європи.
5. Останні гетьмани Лівобережжя: І. Скоропадський, П. Полуботок, Д. Апостол та їх спроби зберегти автономний устрій Гетьманщини.
6. Григорій Сковорода – філософ, поет, композитор, педагог-просвітитель, «український Сократ».
7. Українське козацьке бароко в архітектурі та живопису.
8. Поширення на українські землі російського та польського суспільних рухів на початку XIX століття.
9. Наслідки та значення подій Австрійської революції 1848 – 1849 років для західноукраїнських земель.
10. Історія утворення перших університетів Наддніпрянщини (Харківського та Київського).
11. Життя і діяльність українських просвітителів (І.П. Котляревського, В.В. Капніста, В.Н. Каразіна та інших за вибором студентів).
12. Особливості економічного розвитку Наддніпрянської України в кінці XIX – на початку XX ст. (процес монополізації промисловості, розвиток сільського господарства).
13. Українські підприємці-благодійники (за вибором студентів).
14. Розвиток українського театрального мистецтва XIX – на початку XX ст. «Театр корифеїв»
15. Український мистецький авангард початку XX ст.
16. Політичні процеси в Україні 20 - 30-х рр.: причини та наслідки для українського суспільства.
17. «Бойчукізм» - феномен українського мистецтва на початку XX ст.
18. Український культурний ренесанс 20 – 30-х рр. XX ст.
19. Партизанський рух на українських землях під час другої світової війни.
20. Розвиток української культури в роки війни.
21. Культура та духовне життя в Україні 50-80-х рр.
22. Політика гласності та вибух на Чорнобильській АЕС.
23. Зародження багатопартійності в Україні.
24. Українська економіка: проблеми та перспективи розвитку.
25. Нові тенденції в культурному житті України.

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується **в таких формах:** навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання під час вивчення навчальної дисципліни «Історії та культури України» є:

- доповіді на семінарських заняттях (презентаційні матеріали, тексти доповідей та виступів);
- виконання рефератів;
- диференційований залік;
- стандартизовані тести;
- екзамен (відповідно до питань білетів, відповіді на питання).

Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Форми поточного та підсумкового контролю, які застосовуються під час вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України»:

Вхідний контроль – застосовується на початку вивчення навчальної дисципліни з метою визначення початкового рівня підготовки тих, хто навчається.

Поточний контроль засвоєння вивченого матеріалу здійснюється на кожному семінарському занятті шляхом проведення усного опитування. Він призначений для перевірки якості засвоєння попередньо викладеного навчального матеріалу, стимулювання навчальної роботи здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль може проводитися наступними способами:

- усне опитування – застосовується під час проведення усіх видів навчальних занять з метою визначення рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу попереднього заняття;
- письмовий експрес-контроль – проводиться з метою перевірки рівня знань здобувачів вищої освіти за попереднє (декілька попередніх) занять.

Модульний контроль є компонентом поточного контролю і здійснюється у формі виконання здобувачами вищої освіти модульного контрольного завдання. Під час вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» проводиться чотири модульних контролі.

Підсумкова оцінка за вивчений модуль визначається як сума поточних оцінок (балів) за вивченим модулем. Оцінювання кожного модуля необхідно проводити таким чином, щоб звітність за результатами засвоєння модуля була як за обов'язкові види робіт так і за допоміжні завдання (активність та успішність здобувачів вищої освіти під час проведення семінарів, відпрацювання рефератів, доповідей, презентацій тощо).

Підсумкова семестрова оцінка визначається за результатами отриманих модульних оцінок та відповіді на екзамені.

З навчальної дисципліни «Історія та культура України» підсумковою формою контролю є екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є:

- **екзамен**

Види навчальних занять		Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль				
Модуль 1	лекції	4	1	4
	семінарські заняття	4	3	12
	за результатами виконання контрольних (модульних) робіт	1	7	7
Разом за модуль 1				23
Модуль 2	лекції	6	1	6
	семінарські заняття	8	3	24
	за результатами виконання контрольних (модульних) робіт	1	7	7
Разом за модуль 2				37
Разом за поточний контроль				60
II. Індивідуальні завдання				10
III. Підсумковий контроль екзамен				30
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

Поточний контроль.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на лекційному занятті (оцінюється від 0 до 1 балу):

1 бал – здобувач володіє навчальним матеріалом, орієнтується в конкретній темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить

приклади;

0 балів – здобувач не орієнтується в обговорюваній тематиці, не знаходить відповіді на проблемні питання (за змістом лекції), у висловлюваннях щодо окремих положень припускається суттєвих помилок.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка його подання, культура мовлення, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу).

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти на семінарському занятті:

За модулем 1 та 2:

3-2,5 бали – здобувач вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, відмінно орієнтується в конкретній темі та висловлює свої думки з наукової точки зору, пропонує власне вирішення проблеми;

2,4-2 балів – здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, орієнтується в конкретній темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

1,9-1,5 балів – здобувач частково володіє навчальним матеріалом та може окреслити деякі аспекти визначеної теми;

1,4-0 балів – здобувач не знає відповіді на поставлені питання або поверхово розкриває лише окремі положення, допускаючи при цьому суттєвих помилок.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення завершального семінарського заняття в межах окремого модуля.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з двох-трьох питань. Розв'язання повинно містити: загальну характеристику проблеми та її актуальність, аналіз існуючих в науковій літературі точок зору з проблеми що вивчається, основні факти та їх тлумачення, місце та історичне значення даної проблеми в історії України.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні модульних контрольних робіт (оцінюється від 0 до 7 балів):

7 балів – вірно розкриті всі завдання з дотриманням всіх вимог до виконання;

5 балів – вірно розкриті всі завдання, але недостатнє обґрунтування відповіді, допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

4 балів – вірно розкриті всі завдання, але недостатнє обґрунтування відповіді, допущені помилки у відповіді;

- 3 балів – розкрито більшу частину завдань;
- 1-2 бали – розкрито лише декілька завдань;
- 0 балів – відповідь відсутня.

Індивідуальні завдання.

Виконання індивідуального завдання є однією з форм роботи здобувача, яка передбачає створення умов для повної реалізації його творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці.

Здобувач вищої освіти має право обрати за темами кожного модулю окреме індивідуальне завдання та самостійно виконати поглиблене теоретичне дослідження. Результати дослідження оформити звітом у формі есе, реферату або презентації.

Критерії оцінювання індивідуального завдання здобувачів:

За модулем 1 та 2:

- 5 балів – самостійна робота здобувачем виконана в повному обсязі;
- 4,5 балів – обсяг виконаних завдань становить від 80% до 89% від загального обсягу;
- 4 балів – здобувач виконав лише від 70% до 79% від загального обсягу;
- 3,5 бали – виконана частина роботи складає від 40% до 69% від загального обсягу;
- 3 бали – складає від 20% до 39% від загального обсягу;
- 2 бали – обсяг виконаних завдань складає від 10% до 19% від загального обсягу;
- 1 бал – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 10% від загального обсягу;
- 0 балів – завдання передбачене на індивідуальну самостійну роботу здобувачем не виконане.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міжпредметні та внутрішньопредметні зв'язки, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат), уміння публічно чи письмово представити звітний матеріал.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль оцінювання знань здобувачів проводиться у формі диференційованого заліку та екзамену.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання протягом семестру, проводиться у формі усного екзамену.

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені (оцінюється від 0 до 30 балів):

- 25-30 балів – здобувач володіє навчальним матеріалом у повному

обсязі, глибоко та всебічно розкрив зміст усіх питань;

18-24 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст усіх питань. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

10-17 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

5-9 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Недостатньо розкриті зміст питань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильна відповідь на одне питання, інші – частково;

1-4 балів – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту питань.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

1. Предмет, зміст та завдання курсу «Історія та культура України».
2. Література та джерела з курсу «Історія та культура України».
3. Дослов'янська культурна традиція на теренах України. Загальна характеристика етапів.
4. Трипільська культура. Основні етапи та особливості. Характерні ознаки декоративно-ужиткового мистецтва трипільців.
5. Кочові племена (кіммерійці, скіфи, сармати) на українських землях та їх культура.
6. Античні міста-держави північно-західного Причорномор'я та їх культурний розвиток.
7. Східнослов'янські племена і давні племінні союзи VI — IX ст.
8. Культура східних слов'ян. Релігійні вірування давніх слов'ян.
9. Передумови утворення Київської держави.
10. Князювання князя Олега.
11. Характеристика князювання князів Ігоря та Святослава Ігоревича.
12. Характеристика правління княгині Ольги.
13. Князь Володимир та його правління.
14. Введення християнства на Русі
15. Розквіт Русі-України за правління князя Ярослава.
16. Стародавня література періоду Київської держави. Особливості рукописної книги.
17. Мистецтво Київської держави: Характеристика фольклору, містобудування, живопису, музики та декоративно-ужиткового мистецтва.
18. Розвиток Галицько-Волинської держави та особливості його культурного розвитку.
19. Монгольська навала та її наслідки для слов'янських земель.

20. Південно-західні руські князівства за часів феодальної роздробленості. (XII - перша половина XIV ст.)
21. Специфіка та етапи захоплення українських земель Литовським князівством.
22. Особливості культурного розвитку українських земель у складі Великого князівства Литовського.
23. Захоплення Польщею, Угорщиною та Молдавським князівством українських земель.
24. Кревська унія та її вплив на розвиток українських земель
25. Економічний та соціокультурний розвиток українських земель у складі Польщі. Люблінська унія.
26. Антифеодальна боротьба українського народу та боротьба за національну незалежність у 15-16 столітті.
27. Релігійне життя в Україні. Роль католицизму в Україні в 15-16 ст. Причини та суть Берестейської унії.
28. Освіта на українських землях: братські школи, Острозька та Києво-Могилянська колегії (Академії).
29. Початок книгодрукування. Іван Федоров. Перші друкарні та видані книги в Україні.
30. Полемічна література: основні види. завдання та значення полемічної літератури в Україні.
31. Причини виникнення козацтва. Утворення військово-політичного устрою Запорізької Січі.
32. Козацька культура її особливості та характерні ознаки.
33. Тенденції розвитку живопису в Україні в період з середини XVI по XVIII ст.
34. Основні напрями розвитку та характеристика музики, театру, архітектури у період з середини XVI по XVII ст.
35. Визначення поняття бароко та його характерні риси. "Українське" бароко - спільне та особливе в порівнянні з надбаннями світового мистецтва.
36. Національно-визвольні змагання на українських землях (1648-1654 рр.).
37. Характеристика гетьманування Богдана Хмельницького.
38. Переяславська угода 1654 р. та її наслідки для України.
39. Гетьманування Івана Виговського.
40. Гетьманування Юрія Хмельницького.
41. Період «Руїни» на українських землях. "Чорна рада" 1663 р. та її значення для України.
42. Особливості реформаційного культурного руху в Україні.
43. Гетьманування Пилипа Орлика та значення його „Конституції”.
44. Соціально-економічний розвиток України у другій половині XVII ст.
45. Україна у Північній війні. Гетьманування Івана Мазепи.
46. Характеристика системи освіти - на території Гетьманщини та

- Слобідської України (січові, монастирські, церковнопарафіяльні школи).
47. Створення Малоросійської колегії та її діяльність в Україні.
 48. Гетьманування Кирила Розумовського.
 49. Соціально-економічний та культурний розвиток України у другій половині XVIII ст.
 50. Створення, діяльність та значення Харківського університету у культурному розвитку українських земель.
 51. Дворянський період національно-культурного відродження та його особливості (1780-1840 р.)
 52. Декабристський рух на українських землях.
 53. Діяльність просвітницького гуртка "Руська трійця" 1830-1837.
 54. Польське повстання 1830-31рр. та Україна.
 55. Народницький період національно-культурного відродження (1846-80 р.)
 56. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Російської імперії у першій половині XIX ст.
 57. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Австро-Угорщини у 1 половині XIX ст.
 58. Кирило-Мефодіївське товариство. М. Костомаров та його «Книга буття українського народу».
 59. Відміна кріпосного права в Україні. Реформи 1860-1880 рр.
 60. Валуєвський циркуляр 1863 р. та Ємський указ 1876 р. та їх значення для розвитку українського суспільства та культури.
 61. "Громадівський рух" в Україні (60 —80-ті роки XIX ст.).
 62. Національно визвольний рух в Україні наприкінці XIX ст.
 63. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Російської імперії у другій половині XIX ст.
 64. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Австро-Угорщини у другій половині XIX ст.
 65. Реформи Йосипа II та їх вплив на розвиток західноукраїнських земель.
 66. Виникнення політичних партій в Україні на початку XX століття.
 67. Проаналізуйте соціально-економічний розвиток України на початку XX ст.
 68. Модерністський період національно-культурного відродження та його характерні риси (1880-1914 р.)
 69. Україна у першій світовій війні (1914-1918 р.)
 70. Лютнева революція 1917 року та її наслідки для України.
 71. Створення та діяльність Української Центральної ради. 1-2 універсали УЦР.
 72. Жовтнева революція 1917 року та її наслідки для України.
 73. Утворення Української Народної Республіки. Боротьба УНР з більшовиками.
 74. Культурно-просвітна діяльність Української Центральної Ради.

75. Держава П. Скоропадського, її соціально-економічний і культурний розвиток.
76. Директорія УНР та її діяльність в Україні.
77. Громадянська війна в Україні (1918-1921 р.). Причини перемоги більшовиків.
78. Діяльність Н. Махно в Україні.
79. Політика «військового комунізму» в Україні.
80. Соціально-економічний та культурний розвиток УСРР у період нової економічної політики (1921-1927 р.)
81. Політика «коренізації» в Україні.
82. Діяльність Леся Курбаса та його театр "Березіль".
83. Політика індустріалізації в Україні.
84. Проведення політики «колективізації» та «розкуркулення» в УСРР.
85. Голодомор в Україні у 1932-1933 рр.
86. Сталінські репресії в Україні у 30-х рр. ХХ ст. «Розстріляне відродження».
87. Культура України у 1930-ті роки.
88. Приєднання Західної України до УРСР та політика «радянзації» (1939-1941 р.)
89. Україна на першому етапі радянсько-німецької війни (1941-1942 р.).
90. Встановлення окупаційного режиму та введення «Нового порядку» на українських землях..
91. Створення ОУН-УПА та її діяльність в Україні.
92. Радянський партизанський та підпільний рух в Україні (1941-1943 р.)
93. Визволення УРСР від німецько-фашистських окупантів (1943-1944 р.)
94. Розвиток української культури в роки II світової війни.
95. Процеси «реєвакуації» та відновлення народного господарства у перші повоєнні роки.
96. Ліквідація повстанського руху в Західній Україні наприкінці 1940-х на початку 1950-х років.
97. Соціально-економічний розвиток України в роки «відлиги». Реформи М.С. Хрущова.
98. Лібералізація суспільного та культурного життя в роки правління М. Хрущова .
99. Політичний розвиток УРСР в період правління Л. Брежнєва.
100. Економічний розвиток України в період «застою».
101. Культурний розвиток України в період правління Л. Брежнєва.
102. Опозиційний рух в роки «застою». «Шістдесятники».
103. «Холодна війна» між СРСР та США та її наслідки для України.
104. Прихід до влади М.С. Горбачова та початок політики «перебудови».
105. Спроби подолання кризи в сільському господарстві.
106. Економічний розвиток УСРР в часи перебудови. Антиалкогольна компанія в Україні.
107. Зміни в суспільно-політичному та культурному житті. Політика «гласності».

108. Чорнобильська катастрофа та її наслідки.
109. Національно-політичний рух в Україні наприкінці 1980-х років. Створення перших політичних партій.
110. Розпад СРСР. Проголошення акту незалежності України.
111. Економічна криза в Україні у першій половині 1990-х років.
112. Зовнішня політика в Україні у 1990-х роках.
113. Діячі української культури в еміграції
114. Роль освіти та мистецтва у розбудові суверенної держави.
115. Основні тенденції розвитку сучасної культури.
116. Політичний розвиток України у 2000-х роках.
117. Соціально-економічний та культурний розвиток України у 2000-х роках.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Сумлінне дотримання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

2. Активна участь в обговоренні навчальних питань, змістовна підготовка до семінарських занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання індивідуальних завдань (рефератів), які є елементом допуску до екзамену.

3. Під час заняття мобільними телефонами дозволяється користуватися виключно з дозволу керівника заняття для або пошуку відповідного матеріалу.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача та вести власний облік цих балів.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Освітньо-професійна програма вищої освіти «Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи» за спеціальністю 261 "Пожежна безпека" галузі знань 26 "Цивільна безпека" для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.
2. Багалій Д.І. Історія Слобідської України. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 256 с.
3. Балушок В. Українська етнічна спільнота. Етногенез, історія, етнімія. - Біла Церква, 2008. – 303 с.
4. Бойко О.Д. Історія України. Посібник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 717 с.
5. Відейко М. Ю. Україна: від Трипілля до Антів. - К., 2008. – 279 с.
6. Гонтаренко Л.О., Хорошев О.М. Історія України: конспект лекцій. – Х.:

- НУЦЗУ, 2014. – 68 с.
7. Історія України: підручник // В.М. Литвин, - 3-тє допрац. та доповн. видав. – К.: Наукова думка, 2013. – 991 с.
 8. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів // О.М. Бут, М.І. Бушин, Ю.І. Вовк. – Черкаси: ЧДТУ, 2016. – 644 с.
 9. Історія України: підручник // В.А. Качкан, В.М. Левандовський, О.Б. Величко. - 2-є вид. – К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2018. – 360 с.
 10. Історія України: хрестоматія. – К.: Наукова думка, 2013. – 1056 с.
 11. Історія українського мистецтва. У 5-ти т. – К.: Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського НАН України. - Т.1. Мистецтво первісної доби та стародавнього світу, 2008. – 710 с.; Т.2. Мистецтво середніх віків, 2010. – 1296 с.; Т.3. Мистецтво другої половини XIV – XVIII століть, 2011. – 1088 с.; Т.4. Мистецтво XIX століття, 2006. – 760 с.; Т.5. Мистецтво XX століття, 2007. – 1048 с.
 11. Антонович В.Б. Про козацькі часи на Україні. – К.: Дніпро, 1991. – 238 с.
 12. Апанович О. Гетьмани України і кошові отамани Запорізької Січі. – К. Либідь, 1993. – 288 с.
 13. Баран В.Д., Баран Я.В. Історичні витоки українського народу. – К.: Генеза, 2005. - 208 с.
 14. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні (1917-1953). Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз. – К.: «Либідь» - Військо України, 1994. – 686 с.
 15. Боплан Г.Л. Опис України. Пер. з фр. Я.І. Кравця, З.П. Борисюк. – К., 1990.
 16. Борщак І. Мазепа, Орлик, Войнаровський - Львів: Червона калина, 1991. – 256 с.
 17. Брайчевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі. – К.: Наукова думка, 1988. – 264 с.
 18. Володарі гетьманської булави: історичні портрети. – К.: Варта, 1995. – 557 с.
 19. Гаврош О. Нескорена Карпатська Україна. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2019. – 368 с.
 20. Гай-Нижник П.П. УНР та ЗУНР: становлення органів влади і національне державотворення (1917-1920). – К.: Щек, 2010. – 304 с.
 21. Історія та культура України // М.І. Бушин, О. Бут, О. Гуржій, С. Ховрич. – Черкаси, 2018. – 1158 с.
 22. Історія України в особах IX-XVIII ст. - К.: Україна, 1993. – 395 с.
 23. Історія України в особах XIX-XX ст. – К.: Україна, 1995. – 480 с.
 24. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років XX століття). – Львів: Світ, 1992. – 702 с.
 25. Колективізація і голод на Україні 1929-1933. Збірник документів і матеріалів.—К.: Наукова думка, 1992. – 736 с.

26. Костомаров М. Історія України в життєписах визначніших її діячів. – К.: НБУ ім. Ярослава Мудрого, 2015. – 493 с.
27. Крип'якевич І. Історія України. – Львів: Світ, 1992. – 519 с.
28. Лазарович М.В. Історія України: навчальний посібник. – К.: Знання, 2013. – 685 с.
29. Листи українських гетьманів // Уклав Д. Журавльов. – Х.: Фоліо, 2012. – 224 с.
30. Литвин М.Р. Проект «Україна». Галичина в Українській революції 1917-1921. – Львів, 2015. – 380 с.
31. Маланюк Є.Ф. Нариси з історії нашої культури. – К.: АТ «Обереги», 1992. – 80 с.
32. Мишко С. Нариси ранньої історії Русь-України. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 228 с.
33. Мицик Ю. Іван Виговський.. – Х.: Фоліо, 2010. – 120 с.
34. Петровський М. Історія України в документах і матеріалах. Київська Русь і феодальні князівства XII – XIII ст.. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 310 с.
35. Сергійчук В.І. Національна символіка України. – К.: Веселка, 1992. - 109 с.
36. Сергійчук В.І. Симон Петлюра і єврейство. – К.: КНУ ім. Тараса Шевченка. Центр українознавства, 2006. – 147 с.
37. Слюсаренко А.Г., Томенко М.В. Історія української конституції. - К.: Право, 1997. - 443 с.
38. Таїрова-Яковлева Т. Коліївщина: великі ілюзії. – К.: Кліо, 2019. – 256 с.
39. Танцюра В.І. Політична історія України: навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2008. – 552 с.
40. Хорошев О.М. Історія України. Методичні рекомендації до семінарських та практичних занять і самостійної роботи студентів. – Х.: ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2013. – 190с.
41. Хорошев О.М., Гонтаренко Л.О. Історія та культура України: методичні вказівки з підготовки до семінарських занять та самостійної роботи під час вивчення наавчальної дисципліни циклу професійної підготовки (нормативна база).- Х : НУЦЗУ, 2019 . – 26 с.
42. Хорошев О.М. Віхрєвській будинок піклування як зразок меценатства в місті Харкові наприкінці XIX століття.- Старожитності Лукомор'я 2023 – № 1 (16). с. 41-48
43. Хорошев О.М. Леонід Биков та Харків Леонід Биков та Харків.- Матеріали міжнародної науково-теоретичної
44. конференції молодих учених «Культура та інформаційне суспільство XXI століття». – Х:ХДАК, 2023. с. 90-91
45. Храбан І.А. Система європейської безпеки і напрямки воєнно-політичної інтеграції України до її структур. – К.: Варта, 2005. – 544 с.
46. Шаповал Ю.І. Петро Шелест. – Х.: Фоліо, 2013. – 127 с.

47. Шаповал Ю.І. Україна 20-50-х років: сторінки ненаписаної історії. - К.: Наукова думка, 1993. – 350 с.
48. Шаповал Ю.І. УПА: сторінки історії. – К.: Знання, 2007. – 92 с.
49. Яворницький Д. Історія запорізьких козаків. У 3-х томах. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. - Т.1. – 580 с.; Т.2. 1471 – 1686 роки. – 560 с.; Т.3. 1686 – 1734 роки. – 558 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.mon.gov.ua>. - Офіційний сайт «Міністерство освіти і науки України»
2. . <http://www.osvita.org.ua> - Освітній портал
3. nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
4. korolenko.kharkov.com. – Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка
5. ScienceDirect Freedom Collection – Повнотекстова база даних видавничої корпорації Elsevier
6. SciVerse Scopus – Реферативна база даних та наукометрична платформа видавничої корпорації Elsevier
7. www.liga.net – Комплексна система інформаційно-правового забезпечення.

Розробник:

Олександр ХОРОШЕВ